

#brandeilig

Rapor No. 1

2018 yılındaki cami saldırılarının arka planı

Yayıncı

FAIR international - Federation against Injustice and Racism e. V.

#brandeilig inisiyatifi

İletişim

Colonia Allee 3 | D-51067 Köln

T + 49 221 474449-10 | F + 49 221 474449-11

www.fair-int.de | info@fair-int.de

www.brandeilig.org | info@brandeilig.org

Redaksiyon

Yusuf Sarı, Meryem Küçükhüseyin, Şeyma Kuri

© FAIR international -

Federation against Injustice and Racism e. V.

Köln, Haziran 2022

Tasarım, dizgi ve baskı

PLURAL Publications GmbH

www.pluralverlag.eu

İçindekiler

Önsöz	5
1. Giriş	7
Telefon görüşmelerinden elde edilen sonuçların özeti	8
2. Kayıt yöntemi ve prosedürü	10
2.1 “Cami saldırısı” çalışma tanımı	10
2.2 Bilgi toplama	10
2.3 Standartlaştırılmış anketler ve mağdur kişilerle telefon görüşmeleri	10
2.4 Veri toplama	11
3. 2018 yılına istatistiksel genel bakış	12
3.1 Genel bakış	15
3.2 Suça sevk eden sebep	16
4. Vaka örnekleri ile cürümlerin seyri	18
4.1 Kundaklama	18
4.2 Tehdit	19
4.3 Hakaret	20
4.4 Vandalizm	20
4.5 Anayasaya aykırı örgütlere ait sembollerin kullanımı	20
4.6 Diğerleri	21
5. Oluşan hasar	22
5.1 Yaralanma ve güven duygusu	22
5.2 Maddi hasarlar	23
5.3 Güvenlik önlemleri	24
6. Cemaat sayısı ve dayanışma beyanları	26
7. Cami saldırıları ve basın	28
8. Soruşturma makamlarıyla iş birliği	29
9. Sonuç ve tavsiyeler	31
10. Fotoğraflar	37
11. Kısaltmalar	39

#brandeilig

Rapor No. 1

Önsöz

#brandeilig, Almanya'daki cami saldırıları bağlamında ülke çapındaki ilk raporlama inisiyatifi-
dir. Hedefimiz cami saldırıları hakkında mümkün
olduğunca fazla bilgi toplamak ve bunları eriş-
me sunmak, sistematik bir veri kaydı sağlamak
ve bu saldırıların mağdurlar üzerindeki etkilerini
ve bu etkilerin boyutunu netleştirmektir.

#brandeilig inisiyatifinin en önemli özelliği sal-
dırlara maruz kalan cami cemaatlerine olan
yakınlığı ve bu cemaatlerle olan iletişimidir.
#brandeilig olarak cemiyetlerin yöneticileri ile
görüşüyor ve camileri bizzat ziyaret etmek-
teyiz. Saldırıya uğrayan kişilere danışmanlık
imkânları sunmakta, onlarla dayanışma gös-
termekte, cami cemiyetlerini ve cemaatlerini
yalnız bırakmamaya önem vermekteyiz. Bu
açıdan bakıldığında #brandeilig, istatistiksel
raporlama hizmetlerinden çok daha fazlasını
sunmaktadır.

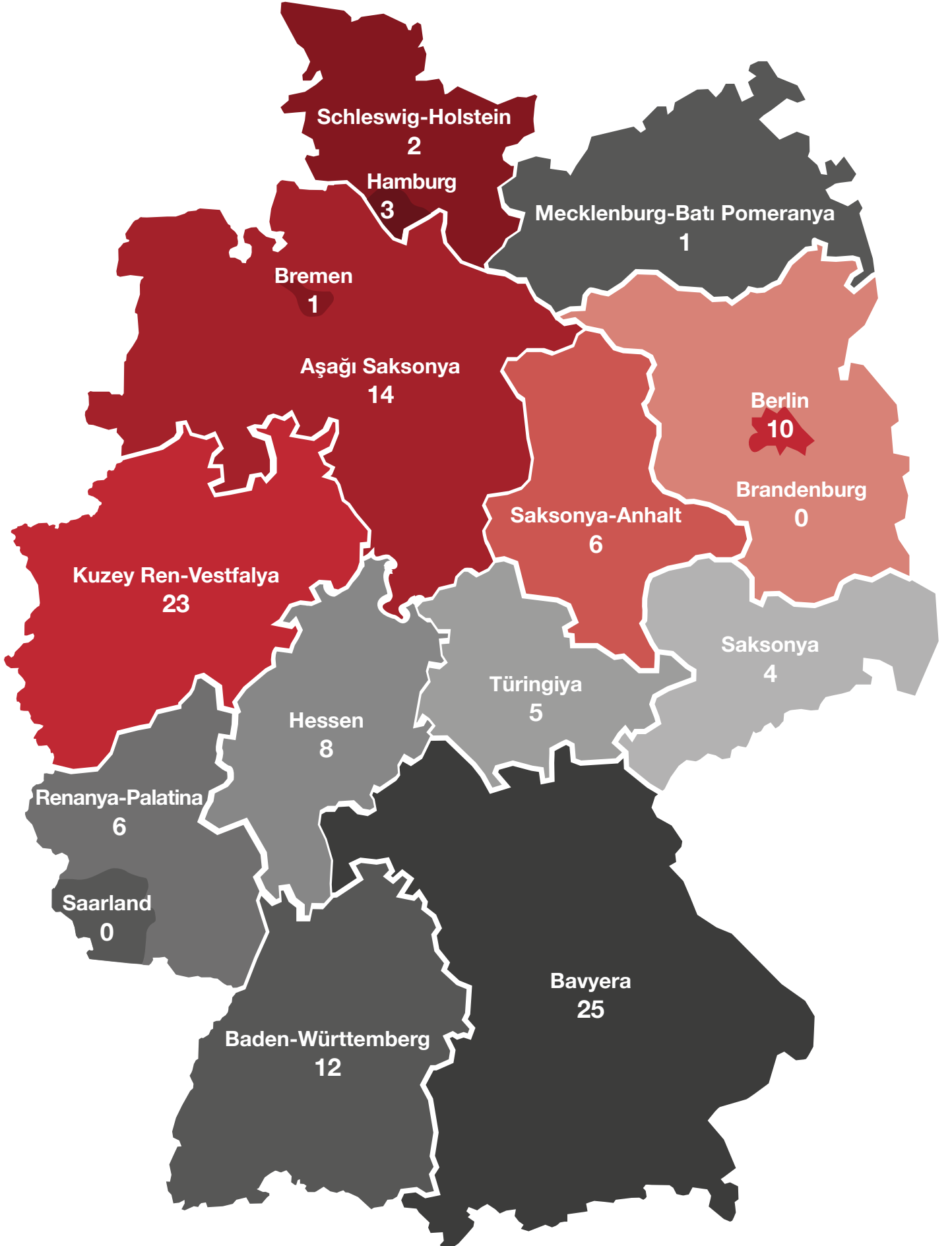
Ocak 2014 ve Haziran 2021 yılları arasında Al-
manya'da 768 cami saldırısı kaydetmiş bulu-
nuyoruz. Bununla birlikte, bildirilmeyen vaka
sayısı çok daha fazladır. Durumun ciddiyetine
ilişkin toplumsal farkındalık çok az. Aksine, Al-
manya'nın siyasi parti arenasında sağ popülist
kanat güç kazanmakta, parlamento dışı aşırı
sağcı ve İslam karşıtı gruplar da endişeye yol
açmaktadır.

Camilere yönelik saldırıların sayısı sürekli ola-
rak yüksek seviyelerde seyrederken bu durum
kamuoyunun ilgisini yeterince çekmemektedir.
Camilere yapılan saldırılar sadece toplumsal
hayatı değil, anayasa ile garanti altına alınmış
olan inanç özgürlüğünü de tehdit etmektedir.
Bu saldırılar, bu ülkenin vatandaşlarının toplum

olarak barış içinde bir arada yaşamını tehlike-
ye atmayı amaçlamaktadır. Cami saldırılarının
yanı sıra başörtülü Müslümanlara veya gö-
rünüşü itibarıyla Müslüman olduğu anlaşılan
insanlara yönelik saldırılar hakkında çok az
haber yapılması, kamuoyunda da ilgi eksikliği
olduğunu göstermektedir. Ülke çapındaki ilk
raporlama inisiyatifi olarak, toplumun tamamı-
nı bu konulara duyarlı hâle getirmeyi ve cami
saldırılarına ilişkin bilgi boşluklarını doldurmayı
amaçlamaktayız.

Okumakta olduğunuz yıllık rapor bu anlam-
da atılmış ilk adımdır. 2018 yılında kaydedilen
saldırlardan yola çıkarak bir soru formu yar-
dımıyla ilgili cami cemaatlerinin temsilcileri ile
röportajlar gerçekleştirdik. Sonuçlar aşağıda
özetlenmiştir.

FAIR international – Federation against Injus-
tice and Racism e. V. (FAIR) isimli ırkçılık ve
ayrımcılıkla mücadele derneği, #brandeilig
inisiyatifi çerçevesinde çeşitli İslami cemaat-
ler ile iş birliği yapmaktadır. Bu cemaatler il-
gili cemiyetlere erişimimizi kolaylaştırmış ve
bize her zaman destek olmuşlardır. Bunların
arasında Müslümanlar Koordinasyon Konseyi
(KRM) üyeleri, özellikle Almanya İslam Konseyi
(İslamrat), İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG)
ve Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) yer
almaktadır. Araştırmanın yapıldığı süre içinde
saldırlara en sık maruz kalanlar bu kuruluşların
camileri olmuştur. Destek veren kuruluşlar ara-
sında ayrıca Schura Schleswig-Holstein, Sc-
hura Bremen, Schura Aşağı Saksonya, Schura
Renanya-Palatina ve Schura Hamburg yer al-
maktadır. Hepsine destekleri ve iş birlikleri için
teşekkür ederiz.

1. Giriş

Merkezi Köln'de bulunan FAIR international – Federation against Injustice and Racism e. V., ayrımcılığa uğrayan kişilerin veya grupların haklarını gözeten bir ayrımcılıkla mücadele derneğidir. Derneğin odak noktası etnik köken ve dine dayalı ayrımcılığa karşı çalışmaktır.

Hedefi mağdurları ve onların yakınlarını geniş kapsamlı olarak desteklemek, toplumu ve siyaseti ırkçılık ve ayrımcılık konularına duyarlı hâle getirmek ve bir bütün olarak toplumda ırkçılığı ve ayrımcılığı azaltmak için stratejiler geliştirmektir.

#brandeilig bir FAIR inisiyatifidir ve hedefi cami saldırılarına dikkat çekmektir. Bu bağlamda cami saldırıları kaydedilmekte ve olayların seyri, soruşturma, gerektiğinde mahkeme davaları ve meydana gelen hasarların boyutu hakkında arka plan bilgileri toplanıp yayımlanmaktadır. Böylelikle, cami saldırılarının sistematik bir şekilde araştırılması¹ hususunda görülen eksikliğin giderilmesi ve Almanya'da yaklaşık 2.400 cami ve bu camilerin cemaatleri için söz konusu olan tehlikenin boyutunun netleştirilmesi amaçlanmaktadır.

1 Temmuz 2019 yılından bu yana elde edilen bilgiler www.brandeilig.org adresinden yayımlanmaktadır. 2014 yılı itibarıyla yapılan

camî saldırılarının istatistiksel olarak işlenmesinin yanı sıra internet sitesinde bilim insanları, gazeteciler ve siyasilerin konu ile ilgili makaleleri de yayımlanmaktadır.

Ayrıca #brandeilig camiler için danışmanlık hizmeti sunmakta, cami saldırısı durumunda nasıl hareket edilmesi ve sürecin nasıl yönetilmesi gerektiği hususunda yardımcı olmaktadır. Bu anlamda, geçmişte dile getirilmemiş saldırılar rapor edilmiş ve kamuoyuna açıklanmıştır.

Elde edilen veriler konuyu aydınlatmaya yardımcı olması amacıyla özetlenmekte ve yıllık raporlar hâlinde yayımlanmaktadır. Böylece veriler dinî cemaatlerin, siyasilerin, resmî makamların ve kamuoyunun camiler ve genel olarak Müslümanlar için güvenlik önlemleri alması adına bir temel sağlamaktadır. Ayrıca raporlar daha ileri düzeyde bilimsel araştırmalar için de bir zemin oluşturmaktadır. Bunun için çalışmanın yapıldığı yıl saldırıya uğrayan camilerin yönetim kurulu üyeleri ile standartlaştırılmış mülakatlar yapılmakta ve elde edilen bilgiler değerlendirilmektedir.

Elinizdeki 2018 yılı raporu bu serinin ilk yayınıdır ve raporlara gelecekte de devam edilmesi öngörülmektedir.

¹ 2017'den bu yana, İslam düşmanlığı motivasyonlu suçlar, siyasi motivasyonlu suçlar (PMK) konu kataloğu kapsamında ayrı olarak kaydedilmektedir.

Telefon görüşmelerinden elde edilen sonuçların özeti

2018 yılında #brandeilig inisiyatifi toplam 120 cami saldırısını kayıt altına almıştır. Mevcut sonuçlar, 2018 yılında bir veya daha fazla saldırının hedefi olan camilerin yöneticileri ile yapılan 68 telefon görüşmesine dayanmaktadır. Görüşmeler 2020 yılı boyunca yapılmıştır. Aşağıdaki sonuçlar sadece bir kesit teşkil etmektedir ve bu raporun ilerleyen bölümlerinde daha ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

Genel olarak bakıldığında cami saldırılarının aydınlatılma oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Toplamda sadece 9 vakada şüpheliler tespit edilebilmiştir.

Cami saldırılarının çoğu Bavyera (25 saldırı / %21) ve Kuzey Ren-Vestfalya (23 saldırı / %19) eyaletlerinde gerçekleşmiştir. Saldırıya uğrayan camilerin çoğunluğu Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) ve IGMG (İslam Toplumunu Millî Görüş) / İslamrat (Almanya İslam Konseyi) camileridir.

Ankete katılanların neredeyse yarısı (%48) camilerinin geçmişte de saldırıya uğradığını ancak bunları polise bildirmediklerini ifade etmiştir.

En sık görülen olaylar “aşırı sağcılık” kategorisine dâhil edilebilir (%45). Bunu “yabancı ideoloji” alanında (%13) sınıflandırılacak ve yurt dışı bağlantısı olan vakalar (%13) takip etmektedir.² Yabancı ideoloji alanında sınıflandırılan tüm saldırılar “PKK sloganları” içer-

mektedir. Yurt dışıyla ilişkili görülen saldırılarda yabancı ideolojinin de rol oynadığı olasılığı göz ardı edilemez. Her cami saldırısının arkasında somut ve siyasi bir suç motivasyonu tespit edilememiştir.

Cürümlerin seyrine bakıldığında 120 saldırıdan 38’inde, yani saldırıların %32’sinde cami duvarlarına siyasi sloganlar yazıldığı ya da semboller çizildiği görülmektedir.

Ayrıca çeşitli camilere kundaklama saldırıları düzenlenmiş ve bunun sonucunda iki kişi yaralanmıştır. İki kundaklama saldırısı, cinayete teşebbüsten hapis cezasıyla sonuçlanmıştır. Ayrıca iki kişi havalı tüfekle yaralanmıştır.

Cemiyet yöneticilerinin ifadelerine göre caminin dış alanına verilen zararın %47’si fiziksel şiddetten kaynaklanmıştır.

Ankete katılan cemiyetlerin %54’ü saldırıdan sonra güvenlik kamerası kurmak gibi güvenlik önlemleri almıştır. Ancak birçok cemiyet yasal düzenlemelerle ilgili endişelerini dile getirmiş ve güvenlik kamerası takmaktan feragat etmiştir.

Mağdurların %77’si, sigorta şirketlerinin masrafları karşılamaması nedeniyle hasarları kendi imkânlarıyla gidermiştir. Onarım masrafları nadir durumlarda sigorta şirketi tarafından karşılanmıştır. Bir saldırı vakası sonrasında sigorta sözleşmesi sigorta şirketi tarafından feshedilmiş veya camiler ikinci bir vaka olması durumunda sigorta feshiyle tehdit edilmiştir.

² “Yabancı ideoloji” ve “yurt dışı bağlantısı” terimlerine ilişkin açıklamalar için sayfa 16’ya bakınız.

%

Cemiyet idarecilerinin verdikleri bilgiye göre saldırıya uğrayan neredeyse her iki camiden biri (%48) daha önce de birkaç kez saldırıya maruz kalmıştır. Her ikinci saldırıda (%47) fiziksel şiddet uygulanmıştır.

Ankete katılanların ifadesine göre, 2018’de meydana gelen maddi hasarın giderilmesi için cemaatler tarafından karşılanması gereken toplam masraf yaklaşık 211.000 €’dur. Birçok cemiyet masrafları en aza indirmek için bilirkişi veya uzman yardımından feragat etmek zorunda kalmıştır. Görüşülen camilerin yönetim kurullarının verdiği bilgiye göre hasarların profesyonel şirketler tarafından giderilmesi durumunda maliyetler çok daha fazla artacaktı.

Saldırıya uğrayan camilerin neredeyse yarısı diğer cami cemiyetlerinden destek bildirisi almıştır. Bu durum Müslümanlar arasında güçlü bir dayanışma olduğunu göstermektedir. Ankete katılan cemiyetler, Türk konsoloslukları-

nın gösterdiği destek ve ilginin yerel siyasetçi ve vekillerden daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşmelere konu edilen 68 vaka-dan sadece 10 tanesinde yerel siyasetçilerin sürece dâhil oldukları görülmüştür.

Öte yandan, birkaç olumsuz deneyim dışında, soruşturma makamlarıyla iletişim ve bunu takip eden iş birliğinin olumlu olduğu görülmektedir. Genel olarak polis memurları çok hızlı bir şekilde olay yerine intikal etmiş ve derhâl soruşturmayı başlatmıştır. Ancak vakaların neredeyse hiçbiri bugüne kadar aydınlatılamamıştır. Yaklaşık 20 saldırıda insanların yaralanması yahut ölümü göze alındığı düşünüldüğünde, olayların aydınlatılma oranı endişe vericidir.

2. Kayıt yöntemi ve prosedürü

Cami saldırılarının sistematik olarak kayıt altına alınması ve raporların hazırlanması için bilgi toplama ve işlemeye yönelik çalışma tanımları ve altyapılar geliştirilmiştir. Bunlar aşağıda kısaca sunulmuştur.

2.1 “Cami saldırısı” çalışma tanımı

Müslümanlar tarafından doğrudan dinî ibadetlerin edası amacıyla kullanılan veya failer tarafından bu şekilde kabul edilen tesislere yapılan tüm saldırıları “cami saldırısı” olarak kayıt altına almaktayız. Aynı zamanda bu tür tesislere resmî yette veya pratikte bağlı bulunan binalar, eşyalar veya etkinlikler de (kütüphaneler, etkinlik alanları, yerleşim birimleri, gençlik lokalleri, dernek araçları, çöp kutuları, açık hava etkinlikleri vb.) aynı kategori altına girmektedir. Bir camiye yönelik gerçekleştirilen her saldırıyı İslam düşmanlığı saikiyle gerçekleştirilmiş kabul etmekteyiz. Suç mahalline gamalı haç gibi siyasi veya ideolojik semboller bırakılması durumunda, bunlar İslam düşmanlığının bir alt kategorisi olan “aşırı sağcı” kategorisinde kaydedilmektedir.

Saldırı kavramı, insan davranışı yoluyla, yasal olarak korunan çıkarlara yönelik kasıtlı veya kasıtsız herhangi bir tehdidi ifade etmektedir. Tehdit mektuplarını ve bomba tehditlerini de “saldırı” olarak değerlendirmekteyiz. Bazı tehditler, kanun koyucu tarafından “tehlikeye düşürme suçu” olarak sınıflandırılmakta ve hapisle cezalandırılabilir suçlar olarak kabul edilmektedir (karş. paragraf 241 StGB (Ceza Kanunu)).

2.2 Bilgi toplama

Cami saldırılarına ilişkin bilgiler ağırlıklı olarak üç kaynaktan toplanmaktadır.

#brandeilig inisiyatifi çerçevesinde çeşitli İslami cemaatlerle iş birliği gerçekleştirilmiştir. Bu sayede cami saldırılarının rapor edildiği, arka plan bilgilerinin toplandığı ve ardından camilerin yönetim kurulu başkanlarıyla standart telefon görüşmelerinin yapıldığı geniş bir altyapı oluşturulmuştur.

Yerel ve federal çaptaki haber kuruluşları ve sosyal ağlardan gelen bildirimlerden ek kaynak olarak faydalanılmaktadır. Saldırlara maruz kalan cami cemiyetleriyle doğrudan iletişime geçmek suretiyle, medya tarafından kaydedilen cami saldırılarına ilişkin raporların doğruluğu kontrol edilmekte ve ardından belgelenmektedir.

Federal hükûmetin mecliste İslam düşmanlığı ile ilintili sunulan soru önergelerine verdiği yanıtlardan da ek kaynak olarak faydalanılmaktadır. Federal Kriminal Dairesi’ne bildirilen cami saldırıları çeyrek yıllık periyotlarla bu tutanaklarda listelenmekte ve siyasi motivasyonla işlenmiş suçlar kategorisi altında sınıflandırılmaktadır. Bu vakalar, eğer hâlihazırdaki veri tabanımızda mevcut değilse, tutanaklarda geçen bilgiler esas alınarak istatistiğimize dâhil edilmektedir.

2.3 Standartlaştırılmış anketler ve mağdur kişilerle telefon görüşmeleri

Özellikle telefon görüşmeleri için bilim insanları ve hukukçularla görüşülerek standartlaştırılmış bir anket hazırlanmıştır. Bu anket kapsamında cemiyet üyelerinden cami hakkında genel bilgiler, saldırının türü, oluşan hasar, soruşturmanın durumu, sivil toplum ve siyasilerin her türlü tepkileri ve dayanışma beyanları hakkında bilgi istenmektedir. Ayrıca güven duygusuna ve saldırıların toplumsal kabul duygusunu ne ölçüde etkilediğine ilişkin sorular sorulmuştur. Edinilen bilgiler bir istatistik yazılımı aracılığıyla kaydedilmiştir.

Toplanan verilerin Almanya'daki "Müslüman karşıtı ırkçılık" konusunda daha fazla araştırma için veri sunması amaçlanmaktadır.

2.4 Veri toplama

Anketimiz kapsamında, saldırıya uğrayan toplam 120 camiden 92'sine telefon ile ulaşılabilmektedir. Federal Meclis belgeleri³ ile karşılaştırıldığında, saldırılara maruz kalan diğer 28 cami tespit edilememiş veya o camilere ulaşılamamıştır. Belgelerde söz konusu camiler hakkında örneğin cami ismi gibi daha fazla bilgi belirtilmediği için iletişime geçmek mümkün olmamıştır.

Teyit edebildiğimiz 92 cami saldırısında 11 cami cemiyeti ile görüşme gerçekleşmemiştir. Ancak cami yönetimleri, araştırmanın yapıldığı yılda camilerinin saldırıya uğradığını doğrulamıştır.

13 cami yönetimi, camileriyle bağlantılı olarak polisin bilgisi dâhilindeki bir olay hakkında detaylı bir bilgi veremeyeceklerini ifade etmiştir. Söz konusu cami yönetimleri, bu saldırıların camiye karşı düzenlenen bir gösteri sırasında gerçekleştiği varsayımını dile getirmişlerdir. Federal Meclis belgelerinde yer alan ilgili saldırıların tarihleri de bunu teyit etmektedir. Söz konusu günlerde, Federal Meclis belgelerine göre gerçekten de camilere yönelik saldırıların olduğu bazı şehirlerde camilere karşı gösteriler gerçekleşmiştir. Bu olaylar da sayıma dâhil edilmiştir. Ayrıca veri toplama süreci devam araştırma yılı olan 2018'de iki kez saldırıya uğradığı tespit edilmiştir.

Yani somut olarak, 2018 yılında gerçekleşen toplam 68 cami saldırısı hakkında ifade beyan eden 58 cami cemiyeti ile telefon görüşmeleri yapılmıştır. Her cami saldırısı için ayrı bir anket doldurulmuştur. Ana kitle, doldurulan anket sayısını ifade eder ve N=68 olarak belirlenmiştir. Aşağıdaki bölümlerde gösterilen sonuçlar, görüşmelerde verilen cevaplara dayanmaktadır. Aynı anda birkaç olay gerçekleşmiş olması durumunda bazen birden fazla giriş yapılmıştır. Örneğin, maddi hasara ek olarak ırkçı bir hakaret veya tehdit gerçekleştiğinde böyle bir durum söz konusu olmuştur.

Verilerin korunmasına ilişkin hukuki nedenlerden ötürü anketlere katılan camilerin isimleri zikredilmemiştir.

³ Federal Meclis belgesi 19/8854, <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/19/088/1908854.pdf> (son ziyaret tarihi 15.04.2022)

3. 2018 yılına istatistiksel genel bakış

Bu bölümde 2018 yılındaki cami saldırıları somut rakamlarla sunulmuştur. Vakaların seyrine ilişkin veriler ve toplam sayının yanı sıra, olaylarla ilgili diğer önemli veriler tablo şeklinde listelenmiştir. Aşağıda yer alan Tablo 1, sürecin devamında başvurulabilecek bir

genel bakış sunmaktadır. Veriler, belirtilen dönemde kayıtlı tüm cami saldırılarına (N=120) ilişkin veriler ve ilgili cami yöneticileri ile yapılan görüşmelerin gerçekleştirildiği 2018'deki cami saldırıları (N=68) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Toplam cami saldırısı	2018	
Kayıtlı toplam saldırı sayısı	120	
Gerçekleştirilen görüşme sayısı	68	
Eyaletlere göre saldırılar (toplam ve gerçekleştirilen görüşmeler)	N=120	N=68
NW - Kuzey Ren-Vestfalya	23	15
BY - Bavyera	25	11
NI - Aşağı Saksonya	14	11
BE - Berlin	10	8
BW - Baden-Württemberg	12	5
HE - Hessen	8	5
RP - Renanya Palatina	6	4
ST - Saksonya-Anhalt	6	3
SN - Saksonya	4	2
SH - Schleswig-Holstein	2	1
HB - Bremen	1	1
TH - Thüringiya	5	1
HH - Hamburg	3	1
MV - Mecklenburg Batı Pomeranya	1	0
BB - Brandenburg	0	0
SL - Saarland	0	0

Çatı kuruluşlara ve diğer topluluklara atama (görüşme ortakları)	N=68
Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB)	40
İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) / Almanya İslam Konseyi	15
Almanya Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu (ADÜTDF)	3
Almanca Konuşan Müslüman Topluluk (Deutschsprachiger Muslimkreis)	2
Müslümanlar Merkez Konseyi (ZDM)	3
Saksonya-Anhalt İslami Cemaatler Çatı Kuruluşu	2
Ahmediye Müslüman Cemaati (AMJ)	1
Nizam-ı Alem Dergahı	1
Çatı kuruluşu yok	1
Toplam suç motivasyonu ⁴	N=120
Aşırı sağcı	54
Yabancı ideoloji	15
Yurt dışı bağlantılı	16
Somut olarak sınıflandırılmaz	28
İrkçı	7
Cürümlerin seyri, toplam saldırı türü (çoklu giriş dâhil)	N=120
Vandalizm/maddi hasar	17
Vandalizm/karalama	30
Vandalizm/gamalı haç karalama	10
Vandalizm/Hayvan Leşleri	1
Halkı kışkırtma	21
Kundaklama saldırısı	9
Hakaret	7
Tehdit	7

4 Saldırıların hedefinde camiler olduğundan, tüm saldırıların İslam düşmanlığı saikiyle işlenmiş suçlar olduğu varsayılabilir.

Mezheplere, dinî cemaatlere ve ideolojik derneklere hakaret	3
Diğer	4
Havalı tüfek atışları	3
Haneye tecavüz	3
İbadetlere müdahale	3
Suç tehdidiyle kamu huzurunu bozmak	1
Yaralama	1
Vakaların seyri, görüşme ortakları saldırı türü (çoklu giriş dâhil)	N=68
Vandalizm/karalama	30
Vandalizm/maddi hasar	21
Kundaklama saldırısı	8
Tehdit	5
Hakaret	5
Diğer	3
Mezheplere, dinî cemaatlere ve ideolojik derneklere hakaret	3
Vandalizm/hayvan leşleri	3
İbadetlere müdahale	1
Suç tehdidiyle kamu huzurunu bozmak	1
Dayanışma beyanları (çoklu giriş dâhil)	N= 68
Diğer cami cemaatlerinden	32
Komşu çevreden	18
Konsolosluk veya elçilikten	18
Belediye Başkanından	15
Sivil toplum kuruluşlarından	13
Siyasetçilerden	10
Diğerlerinden	11

Basın	N=68
Cami cemiyetleri saldırının ardından basın açıklaması yaptı.	17 (25%)
Cami cemiyetleri saldırının ardından basın açıklaması yapmadı.	49 (72%)
Cemiyet dışındaki üçüncü şahıslar bir saldırının ardından basına başvurdu.	15 (22%)
Saldırı basına yansıdı.	31 (45%)
Saldırı basına yansımada.	35 (51%)
Soruşturma durumuna ilişkin bilgiler	N=68
Polise haber verildi, suç duyurusunda bulunuldu	66
Polise haber verilmedi	2
... vakada şüpheliler tespit edilmedi	58
... vakada şüpheliler tespit edildi	7
Şüpheliler tespit edildi, ... vakada dava açılmadı	3
Şüpheliler tespit edildi, ... vakada dava açıldı	4
... vakada mahkeme kararı mevcut	2

Tablo 1

3.1 Genel bakış

Yukarıda açıklanan yöntem kullanılarak 2018 yılı⁵ için 120 cami saldırısı kaydedilmiş ve doğrulanmıştır.

Suçun türü⁶ incelendiğinde, saldırıların 56'sında vandalizm söz konusudur. Cami inşasına karşı gösterilerde dile getirilen İslam karşıtı ifadeler de dâhil olmak üzere 21 vaka ise halkı kışkırtma olarak kaydedilmiştir. Kundaklama saldırıları sonucu dokuz cami ağır hasar görmüştür. Yedi vakada cemiyetler hakarete ve

tehdide maruz kalmışlardır. Ayrıca camilerin cephelerine gamalı haç gibi anayasaya aykırı semboller karalanmıştır.

Tüm vakaların beşte biri Bavyera (%21) ve Kuzey Ren-Vestfalya'da (%19) ve yaklaşık onda biri Aşağı Saksonya (%12) ve Baden-Württemberg'de (%10) meydana gelmiştir. En az saldırı Bremen ve Mecklenburg Batı Pomeranya'da gerçekleşmiştir (her birinde 1 saldırı). Brandenburg ve Saarland eyaletlerinde herhangi bir saldırı kaydedilmemiştir.

⁵ Bu yılın inceleme dönemi olarak seçilmesinin nedeni, bu yıla ait tüm bilgilerin mevcut olmasıdır. Federal Kriminal Dairesi'nden (BKA) gelen rakamların son raporlarına ilişkin bilgiler de mevcut olduğu için güvenilir bir bilgi birikimi mevcuttu.

⁶ Vakaların seyrine ilişkin ayrıntılı bilgiler, 4. bölümdeki vaka örneklerinden veya www.brandeilig.org web sitesinden edinilebilir.

Saldırıların neredeyse yarısı (%45) aşırı sağcı eylemlerdir.

3.2 Suça sevk eden sebep

Bir saldırının niteliği, sadece uygulama türünü değil aynı zamanda altta suça sevk eden sebebi de kapsar. Failleri cami duvarlarını karalamaya ve cemaati tehdit etmeye, pencereleri ve kapıları kırmaya ve hatta ateşe vermeye teşvik eden şey nedir?

Suça sevk eden sebebi net bir şekilde tespit etmek her zaman için mümkün değildir. Bazı failler, belirli bir motivasyonu ortaya çıkaran izler ve ipuçları bırakır veya belirli bir mesaj vermek ya da politik sloganları yaymak ister. Örneğin bir camiye gamalı haç ve “88” gibi “sağcı” semboller karalanmışsa, bunlar açık işaretlerdir. Böyle bir durumda, aşırı sağcı bir arka plandan söz edilebilir.

Suç mahallinde bu tür açık semboller bulunmadığı takdirde sınıflandırma zorlaşır. Bu gibi durumlarda, bağlama dikkat etmek önemlidir. Birçok durumda örneğin yurt dışı bağlantısı tespit edilebilir. Bu anlamda sınıflandırmayı “yurt dışı bağlantısı” ve Federal Kriminal Dairesi (BKA) tarafından formüle edilen “yabancı ideoloji” olarak ikiye ayırmaktayız. Eğer örneğin bir itiraf mektubu varsa ve bir grup üyeliği tespit edilebiliyorsa, suçlar “yabancı ideoloji” kategorisinde sınıflandırılır. Federal Kriminal Dairesi’ne göre “yurt dışından kaynaklanan

ayrılıkçı, sağcı ve solcu ideolojiler yani gay-ridinî tüm yabancı ideolojiler” bu kategoriye girmektedir.⁷ Yapılan saldırıda başka bir ülkede yaşanan gelişmelere/tartışmalara dair bir bağlantı var ise ve bir grup veya ideoloji üyeliği kanıtlanmamışsa veya bu konuda güvenilir bir rapor yoksa vakaları “yurt dışı bağlantısı” olarak sınıflandırmaktayız.

Buna rağmen, medyada mevcut olan bilgilere, Federal Meclis tutanaklarına, cami cemiyetlerinin temsilcilerinden tedarik edilen bilgilere ve son olarak kendi araştırmamıza dayanarak, kaydedilen 120 saldırının çoğuna belirli suç motivasyonları atfedilebilmektedir. Ancak bu hususta ortaya çıkacak yeni bulgular her daim gözetilmelidir.

Bazı saldırılarda, suçun koşulları dikkate alınarak birden fazla suç motivasyonu söz konusu olmaktadır. Ancak bunun dışında, cami gibi sembolik bir saldırı hedefi nedeniyle, bir suçun İslam karşıtlığı motivasyonu ile gerçekleştirilmiş olma olasılığının göz ardı edilemeyeceği ve bu nedenle her zaman bir rol oynadığı da vurgulanmalıdır.

Tablo 1’de görüldüğü üzere tüm vakaların neredeyse yarısı (%54 veya %45) somut olarak aşırı sağcılık kategorisinde sınıflandırılabilir. 15 vakada, açıkça yabancı ideolojiye veya

⁷ BKA - Siyasi motivasyonlu suç - Yabancı ideoloji - Web: https://www.bka.de/DE/UnsereAufgaben/Delikts-bereiche/PMK/PMKAI/PMKAI_node.html (son açılma tarihi 15.04.2022)

gruba işaret eden içerikler tespit edilebilmektedir. Eylemin koşulları göz önünde bulundurulduğunda (yazı, karalama, manifesto mektupları) bu saldırılar terör örgütü PKK'ya ait olarak kaydedilmiştir. Bunlara “PYD” gibi karalamalarla atıfta bulunulan saldırılar da dâhildir. Belirli bir yabancı ideolojiye açık bir şekilde atıfta bulunmak için yeterli işaretler olmaksızın, yurt dışı ile ilgili çelişkili işaretler olduğu için 16 vakaya yurt dışı bağlantısı atfedilmiştir. Bu 16 saldırıdan bazılarının sevk eden motivasyonun yabancı ideoloji olduğu göz ardı edilemez.⁸

Ayrıca, belirli bir siyasi suç motivasyonu altında sınıflandırılmayan 28 vaka daha mevcuttur. Bunlar istatistiklere “sınıflandırmıyor” başlığı altında dâhil edilmiştir. Buna örneğin çeşitli maddi hasar suçları, karalamalar ve bir cami binasına sloganların yansıtıldığı ışık pro-

jeksiyonları dâhildir. Bu vakalarda, suç mahallinde belirli bir suç motivasyonuna dair açık bir işaret tespit edilememiştir.

Bu nedenle belirli bir siyasi motivasyona somut bir sınıflandırma yapılmamıştır. Bunun yanı sıra açıkça ırkçı kelimelerin veya ırkçı sembollerin kullanıldığı yedi vaka söz konusudur. Gronau'da olduğu gibi bir caminin önüne domuz kafası bırakılması bunlara örnek olarak verilebilir. Bunların aşırı sağ motivasyonlu olması muhtemeldir. Ancak, suçun “aşırı sağ” kategorisinde sınıflandırılabilmesi için eylem sırasında böyle bir motivasyona işaret eden açık belirtiler mevcut değildir. Bununla birlikte, böyle bir olasılık göz ardı edilemez.

Verilen bilgiler 120 saldırının genel istatistikleridir.

⁸ Bu saldırılardan bazıları, Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye'nin kuzeyine yönelik askerî operasyonu (01/20/2018 - 03/18/2018) sürecinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bunların bir kısmının PKK veya PYD ile bağlantılı kişiler tarafından gerçekleştirilen ve Suriye'nin kuzeyindeki bu askerî operasyonlara karşı intikam eylemleri olabileceği ihtimali göz ardı edilemez. Aynı dönemde PKK ve PYD kelimelerinin yanı sıra Afrin kelimesinin de cami duvarlarına yazıldığı saldırılar gerçekleşmiştir. Bkz. örnek olarak <https://brandeillig.org/schmiererei-an-moschee-in-amberg/> (son ziyaret tarihi 15.04.2022)

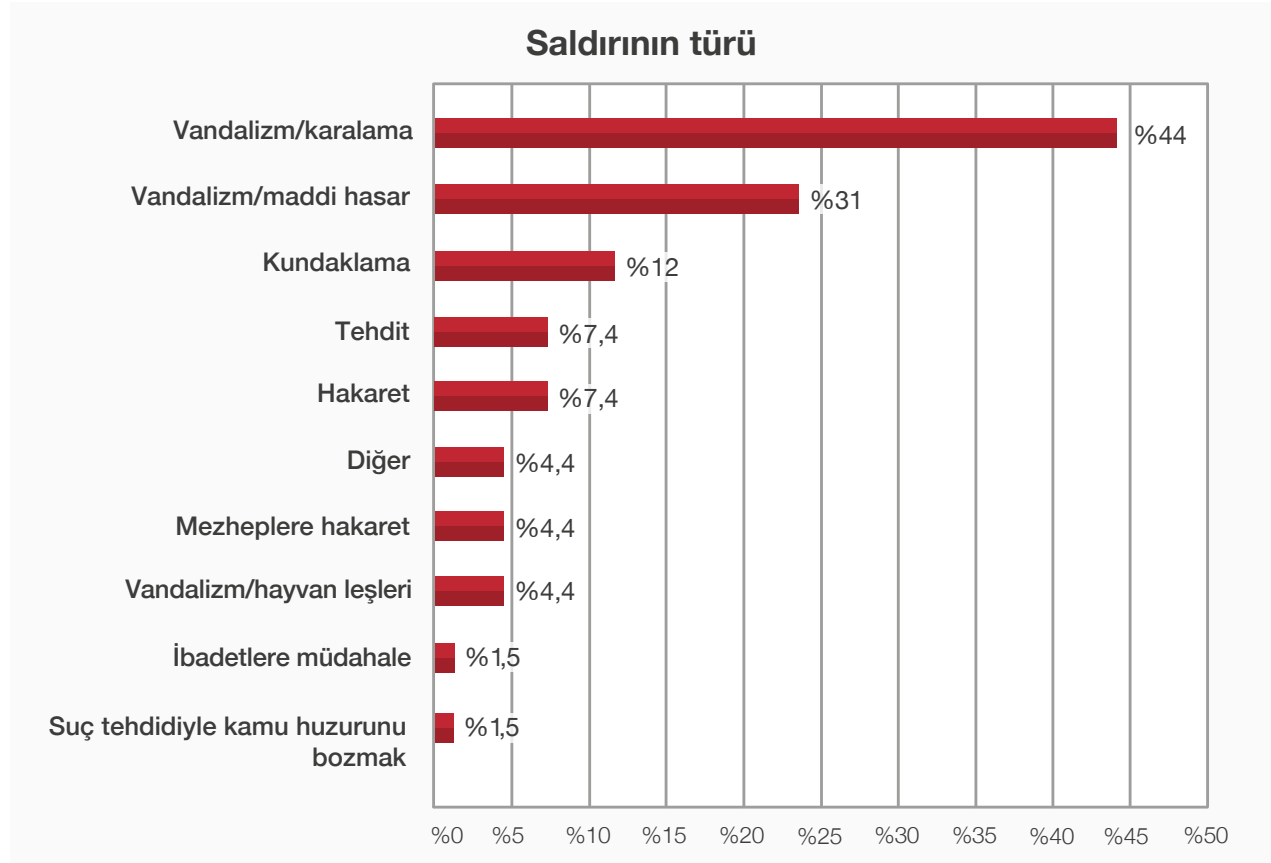
4. Vaka örnekleri ile cürümlerin seyri⁹

Cami saldırılarının çok farklı tezahürleri vardır. Karalama, kundaklama saldırıları ve maddi hasarın yanı sıra, camilere ve cemaate yönelik tehdit ve hakaretlerle sıklıkla karşılaşmaktadır. Camilere yönelik saldırıların kapsamlı bir şekilde listelenebilmesi için aşağıda yer alan suçların yasal tanımları kullanılmış ve cami saldırılarına bunlar uygulanmıştır. Ayrıca ini-siyatif kapsamında kaydedilen vaka örnekleri de mevcuttur. Görüşme gerçekleştirdiğimiz kişiler burada açıklanan bir veya daha fazla olaya maruz kalmışlardır. Bu bölümde bahse-

dilen vaka örnekleri ve istatistikler, cami yönetimleriyle yapılan görüşmelere dayanmaktadır (N=68).

4.1 Kundaklama

Kundaklama, Ceza Kanunu'nun 306. Paragrafında ve ağır kundaklama Ceza Kanunu'nun 306a paragrafında düzenlenmiştir. Ceza Kanunu'nun 306. Paragrafındaki eylemler ateşe verme ve ateşe vererek tamamen veya kısmen tahrip etmeyi içermektedir.¹⁰

Resim 1

⁹ Verilerin korunmasına ilişkin nedenlerle ilgili cami açıkça adlandırılmamış veya sınıflandırılmamıştır.

¹⁰ Fischer, Thomas, Becksche kısa yorumları, Alman Ceza Kanunu ve Ek Kanunlar, cilt 10, 65. baskı, Münih 2018, paragraf 306 Rn.13.

Her on camiden biri kundaklama saldırısı ile ağır hasar görmüştür.

Saldırıya uğrayan cami temsilcilerinin %12'si saldırı türünü kundaklama olarak bildirmiştir. Bu kundaklama saldırılarının bir kısmı çok yüksek maddi hasarlara neden olmuştur. Bazı vakalarda, pencerelerden binaların içine veya duvarlara ev yapımı molotofkokteylleri atılmıştır.

Bir imamın ve ailesinin camiye ait lojmanlarda yaşaması veya caminin yakın çevresinde bulunması olağan ve sık rastlanan bir durumdur. Söz konusu vakalarda şüphelilerin orada ika-met eden insanların yaralanma veya ölüm riskini göze aldıkları anlaşılmaktadır. İncelenen yılda örneğin Baden-Württemberg, Berlin ve Hessen'de ciddi kundaklama saldırıları meydana gelmiştir. Bu vakalarla ilgili diğer detaylara web sitemizden (brandeilig.org) ulaşabilirsiniz.

Vaka örneği 1: Baden-Württemberg'de bir camiye kundaklama saldırısı düzenlenmiştir. Güvenlik kameralarından elde edilen video kayıtlarında üç gencin cami binasına nasıl molotofkokteyli attığı net bir şekilde görülmektedir. Suçlular tutuklanmış ve dava açılmıştır. Sanıklar, Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye'nin Afrin kentine yönelik gerçekleştirdiği askerî operasyona tepki olarak eylemi gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

4.2. Tehdit

Tehdit suçu Alman Ceza Kanunu'nun (StGB) 241. paragrafında düzenlenmiştir. Tehdit, tehdit edilen kişiye ciddiyet izlenimi vererek bir kötülük ihtimalini öne sürmek ve bu amaca ulaşılmasının mümkün olduğunu iddia etmektir.¹¹ Camilere E-posta veya mektup yoluyla ulaştırılan bombalama tehditleri, korkutucu ve aşağılayıcı içerikli mesajlar bu cürme örnek olarak verilebilir. Görüşülen kişilerin %7'si bu türden bir saldırıya maruz kaldıklarını beyan etmiştir.

Vaka örneği 2: Kasım 2018'de Aşağı Saksonya'daki bir camiye ölüm tehdidi içeren bir mektup gelmiştir. Cami yönetimi polisin bu durumu İslam karşıtı bir eylem olarak değerlendirdiğini belirtmiştir.

Vaka örneği 3: Mayıs 2018'de Thüringiya eyaletinde bir camiye giren üç kişi orada bulunanlara saldırarak ölüm tehditleri savurmuş ve hakaretlerde bulunmuştur. Hiç kimse ciddi şekilde yaralanmamış ve camide herhangi bir maddi hasar oluşmamıştır. Ancak cemiyet başkanı "ruhsal hasardan" söz etmektedir. Federal Kriminal Dairesi vakayı "sağcı" olaylar kapsamında değerlendirmektedir.

¹¹ Naumburg StraFo (Savunma Vekilleri Forumu) 13, s. 214: Fischer, Thomas, Becksche kısa yorumları, Alman Ceza Kanunu ve Ek Kanunlar, cilt 10, 65. baskı, Münih 2018.

Neredeyse her iki camiden birine (%44) siyasi sloganlar karalanmıştır.

4.3 Hakaret

Hakaret, Alman Ceza Kanunu'nun 185. paragrafında ceza gerektiren bir suç olarak tanımlanmıştır. Saygısızlık göstererek bir kişinin onuruna saldırmayı içerir.¹² Araştırmamız kapsamında bunların arasında özellikle cami cemiyetlerine ve derneklerine gönderilen ve hem cemaati hem de üyeleri rahatsız eden mektuplar veya e-postalar yer almaktadır. 2018'de ankete katılan cemiyetlerin %7'si bu konudan muzdarip olduklarını belirtmiştir.

Vaka örneği 4: Berlin'de bir camiye tehdit ve hakaret içerikli bir mektup gönderilmiştir.

4.4 Vandalizm

Araştırmamız kapsamında, maddi hasar vakaları vandalizm (karalama, hayvan leşi bırakma vs.) kapsamında değerlendirilmektedir. Bu, ibadet mekânı olarak işlev gören bir caminin dış cephesinin, pencerelerinin, giriş kapılarının veya diğer bileşenlerinin veya cami binasındaki ilgili bir odanın kasıtlı olarak tahrip edilmesini veya hasar görmesini de kapsamaktadır (karş. Alman Ceza Kanunu'nun 303. paragrafı). Neredeyse her üç cami cemiyetinden biri (%31) vandalizme/maddi hasara maruz kalmıştır. Ankete katılanlar cemiyetler camılarının tahrip edildiğini veya binada başka hasarlar meydana geldiğini bildirmişlerdir.

Vandalizme maruz kalanların %44'ü camilerine yazılar karalandığını ifade etmiştir. Bazı cemiyetler birtakım aşırı örgütlere atfedilebilecek siyasi sloganların veya sembolik renklerin kullanıldığını belirtmiştir.

Karalama genel anlamda maddi hasar kapsamına girer ve caminin dış cephesinde veya binanın ilgili diğer bölümlerinde kir ve grafiti bırakılmasını içerir (karş. Alman Ceza Kanunu'nun 303. ve 304. paragrafı). Karalamaların çoğu ırkçılık, İslam karşıtlığı veya siyasi mesaj içeriklidir.

Vaka örneği 5: Ocak 2018'de Kuzey Ren-Vestfalya'daki bir cami vandalizmin hedefi olmuştur. Cami cephesine "Afrin" ve "intikam" kelimeleri yazılmış ve camlar kırılmıştır. Güvenlik kamerasının kayıtlarından, ellerinde üç çantayla kimliği belirsiz kişilerin cami binasına girdiği, önce duvarları kırmızı, yeşil ve sarıya boyadığı, ardından camları büyük taşlarla kıldığı görülmektedir. Polis bu vakada faillerin PKK sempatisini olduğunu kabul etmektedir.

4.5 Anayasaya aykırı örgütlere ait sembollerin kullanımı

Alman Ceza Kanunu'nun 86 ve 86a paragrafları çerçevesinde, bu kategoride anayasaya aykırı örgütlere ait sembollerin kullanımı kaydedilmektedir.

¹² Federal Adalet Divanı (BGHSt) 1, 288.

Özellikle nasyonal sosyalizme atıfta bulunan örneğin gamalı haç gibi semboller genellikle camilerin iç ve dış cephelerine karalanmaktadır. Bu tür bir saldırı aşırı sağcı mesaj içeren cami saldırısı olarak değerlendirilmektedir.

Vaka örneği 6: Mart 2018’de Saksonya-Anhalt eyaletindeki bir caminin iç cephesine gamalı haç sembolleri çizilmiş ve “ACAB” (İngilizce açılımı: “all cops are bastards”) yazılmıştır. Bu karalama eylemi cemaat üyeleri ögle namazını kılarken gerçekleştirilmiştir. Kamera kayıtlarında, camiye giren mavi ceketli bir kadın görülmektedir.

4.6 Diğerleri¹³

Herhangi bir kategoriye dâhil edilemeyen durumlar “Diğerleri” başlığı altına alınmıştır. Örneğin Bavyera’da bir caminin inşaat alanına

haçlar dikilmiştir. Haçlara terör saldırılarının yapıldığı şehirlerin isimleri yazılmıştır. Bavyera’nın başka bir kentinde, bir cami inşaat sahasına domuz şeklinde karton bir figür yerleştirilmiştir. Bu figürün üzerinde şöyle bir yazı mevcuttur: “SCHWEINEREI am VOLK vorbei” (HALKtan habersiz DOMUZLUK).

Genel olarak bakıldığında, vakaların %84’ünde farklı ölçeklerde şiddet kullanıldığı ve büyük maddi hasara neden olduğu açıktır. Bazı tesisler artık kullanılamaz hâle gelmiştir ve zaman zaman dinî faaliyetler veya eğitim hizmetleri iptal edilmek zorunda kalmıştır. Cemiyet üyeleri tehdit ve hakaret içeren mektuplar aldıklarını beyan etmişlerdir. Saldırlara maruz kalanların %4’ü cami alanlarına domuz uzuvlarının bırakıldığını belirtmiştir. Cemiyetler bunu bir hakaret ve provokasyon olarak değerlendirmektedir.

¹³ Burada bahsedilen ve 2018 yılının haricindeki vaka örneklerine ilişkin diğer bilgilere www.brandeilig.org adresinden ek bilgi ve görsel materyallerle birlikte erişebilirsiniz.

5. Oluşan hasar

2018 yılındaki cami saldırıları: Saldırı sırasında cami binasında kimse var mıydı?	N=68
Hayır	54
Bilmiyorum	3
Evet, yaralanmadı	9
Evet, yaralandı	2

Tablo 2

Farklı saldırı biçimleri camilere, cemaatlara, cemiyet hayatına ve sosyal hayata farklı hasarlar vermektedir. Maddi hasar ve yaralı olup olmadığı sorusuna ek olarak, bir saldırının güven duygusunu ne ölçüde etkilediğini de öğrenmek istedik. İlgili sorular ankete entegre edilmiştir.

5.1 Yaralanma ve güven duygusu

Öncelikle cami saldırılarında camilerin içinde birilerinin bulunup bulunmadığı ve herhangi bir yaralanma olup olmadığı soruldu.

Ankete katılanlara göre, 54 cami saldırısında (%79) saldırı sırasında camide hiç kimse yoktu. Bunun nedeni, saldırıların çoğunlukla yatsı namazından sonra olması ve cemaatin camiden ayrılmış olmasıydı. Ancak bazı vakalarda imam camideydi veya caminin yakınında ikamet etmekteydi. Camiler genellikle bir apartman bloğu içerisinde veya diğer apartman ve evlerin yakınında yer almaktadır. Bu nedenle, failerin olası yaralanmaları göze aldıkları varsayılabilir.

Saldırı sırasında camide birilerinin olduğu 11 cami saldırısında iki kişi yaralanmıştır. Saldırının türü kundaklamadır. Diğer saldırılarda yaralanma durumu söz konusu olmamıştır.

Saldırıların toplumun **güven duygusunu** nasıl etkilediği de sorulmuştur. Görüşülen kişilerden güven duygularındaki durumu 1-7 arasındaki bir ölçekte derecelendirmeleri istenmiştir. 1 “hiç tehdit altında değil” ve 7 “çok tehdit altında” anlamına gelmektedir. Her saldırı için ilgili cemiyetin sadece başkanı ile görüşülmüştür. Cemiyet başkanları, üyelerinin güven duygularını kendi duygularına göre derecelendirmiştir. Ankete katılanların %46’sı kendilerini biraz tehdit altında hissettiklerini belirtmiştir (ölçek 3-5). Ankete katılanların %55’i, “Cemaat kendini hiç tehdit altında hissetmiyor.” (ölçek 1-2) şeklinde cevap vermiştir. Hiç kimse 7’yi işaretlemezken, sadece birkaç kişi 6’yı işaretlemiştir. Bu da cami cemaatlerinin bir saldırı sonrasında kendilerini çok fazla tehlike veya tehdit altında hissetmedikleri anlamına gelmektedir. Ancak bu sonuç, cami cemaatlerinin kendilerine yönelik korkutma eylemlerine mağlup olmak istemedikleri kanaatini uyandırmaktadır.

5.2 Maddi hasarlar

Maddi hasarların çoğu kundaklama saldırıları ve karalamalardan kaynaklanmaktadır. Anketlerden çıkan sonuca göre genel finansal etki altı haneli rakam aralığındadır.

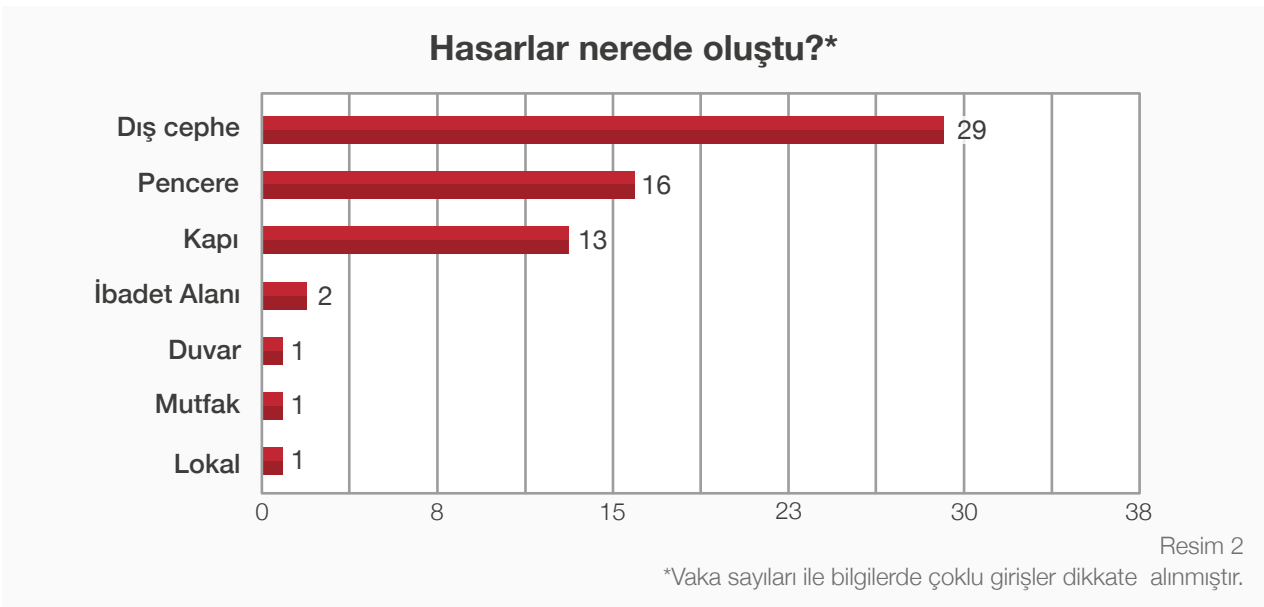
Hasarın büyük kısmının caminin dış alanında meydana geldiği unutulmamalıdır (47 cami cemiyeti, %69). Bunlardan en çok hasar camilerin dış cephelerinde meydana gelmiştir (29 vaka). Pencereelerde (16 vaka) ve kapılarda (13 vaka) da hasarlar oluşmuştur. Nadir durumlarda, örneğin camılardan atılan nesneler sonucunda camilerin iç kısmında da hasarlar

meydana gelmiştir. Dört camide, camilerin ön avlusu ve burada bulunan konteynerler ve tabelalar maddi hasardan etkilenmiştir.

Ankete katılan cami yönetim kurulu üyelerinin yaklaşık dörtte biri (18), saldırıların şiddet tehditleri, hakaret ve küfür gibi daha çok sözlü eylemler olması dolayısıyla herhangi bir maddi hasarın söz konusu olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla ankete katılan camilerin hepsi somut maddi hasarlardan etkilenmemiştir. Diğer cami yöneticileri herhangi bir hasar hakkında kesin bilgi verememiştir. Görüşülen kişilerden bazıları, güvenlik kameralarının saldırganları camilere girmekten alıkoyduğunu düşünmektedir.

Maddi hasar	N=68
Caminin dışında hasar	47
Caminin içinde hasar	3
Maddi hasar oluşmadı	18

Tablo 3

Cami cemiyetlerinin yarısından fazlası (%54) bir saldırı sonrasında kendi imkânlarıyla güvenlik önlemleri almıştır.

Hasar gören camilerin sadece yarısı saldırıdan hemen sonra tamamen kullanılabilir durumda idi. Hasar görmüş bir caminin kullanılabilmesi süresi bir gün ila altı ay arasında değişmektedir. Ankete katılanların %15'i camilerin tekrar kullanılabilmesi için geçen sürenin sadece bir gün olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber vakaların %15'inde tesisler altı aya kadar kullanılamaz hâle gelmiştir. Bir vakada ibadet alanı, namazların çadırdaki kılınmak zorunda kalacağı derecede hasar görmüştür. Söz konusu cemiyet daha sonra yeni bir binaya taşınmak zorunda kalmıştır. Bu da çok yüksek maliyetler gerektirmiş ve gerekli finansmanın bağışlarla karşılanması gerekmiştir.

Finansal etkiler ile ilgili olarak, cami yöneticilerinin büyük bir kısmı (%77) sigorta şirketlerinin masrafları karşılamaması nedeniyle hasarı kendi imkânlarıyla gidermek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bu nedenle, maddi hasarın çoğunun bağışlarla onarılması gerekmiştir. Vakaların sadece beşte birinde (%19) masrafları sigorta şirketi üstlenmiştir. Bir vakada, saldırıya maruz kalan bir cemiyetin sözleşmesi sigorta şirketi tarafından feshedilmiştir.

Birçok vakada, meydana gelen hasarın cemiyetin kendi kaynakları ve kendi inisiyatifleri ile giderildiği vurgulanmalıdır. Bir görüşmede, yapılan onarım çalışmalarına ilişkin olarak “Kilerde bulunan boyayı aldık ve maliyetler-

den tasarruf etmek için hasarlı alanın üzerini boyadık.” ifadesi kullanılmıştır. 2018 yılında, ankete katılan cemiyetlerde hasarları gidermek için yaklaşık **211.230,00 €** toplanmıştır. Bazı cemiyet başkanları tarafından, bilirkişi çağırılmış ve hasar profesyonelce onarılmış olsaydı, maliyetlerin çok daha yüksek olacağı belirtilmiştir.

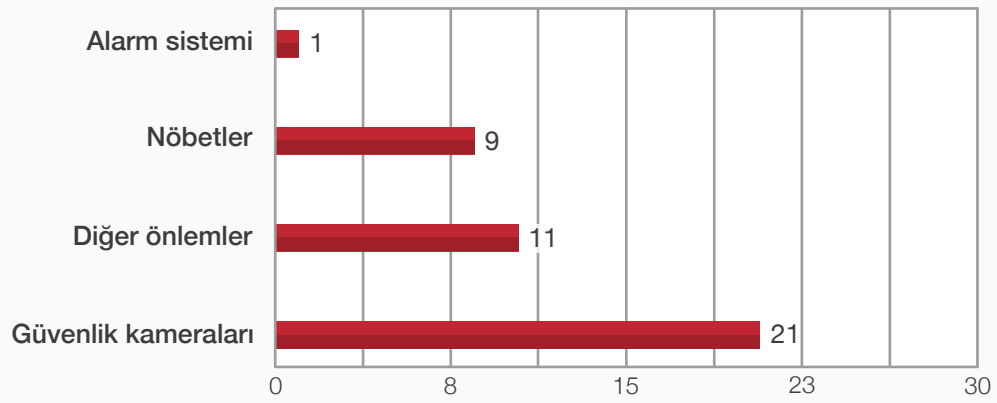
5.3 Güvenlik önlemleri

Her ne kadar ankete katılanların %55'i kendilerini tehdit altında hissetmediklerini belirtse de en az bu oranda caminin güvenlik önlemi aldığı görülmektedir.

37 vakada (%54), bir saldırı sonrasında cami cemiyeti tarafından ek güvenlik önlemleri alınmıştır (Res. 3). 27 cemiyette (%40) herhangi bir önlem alınmamıştır. Ek güvenlik önlemi alanların 21'i güvenlik kamerası kurmuş, 9'u saldırı sonrası nöbet tutulduğunu beyan etmiş ve sadece bir camiye alarm sistemi takılmıştır. Cemiyetlerin 11'i kapı ve pencerelerde ek kontroller yapmak veya birbirlerini bilgilendirmek adına WhatsApp grupları kurmak gibi önlemlere başvurmuştur. Görüşülen kişilerden bazıları, sadece belirli açılardan kayıt alınabildiğinden dolayı ek bir güvenlik sistemi kurmanın kolay olmadığından bahsetmiş, bu gibi durumlardan dolayı güvenlik sistemi kurmamaya karar verdiklerini belirtmiştir.

Saldırı sonrasında güvenlik önlemleri*

Resim 3

Resim 4

*Vaka sayıları ile

6. Cemaat sayısı ve dayanışma beyanları

Araştırdığımız alanların biri de saldırıların cemiyetleri nasıl etkilediği idi. Somut olarak, camiye gelen cemaat sayısının değişip değişmediği ve saldırıdan sonra dayanışma beyanlarında bulunulup bulunulmadığı ve bu beyanların kim tarafından yapıldığı sorulmuştur.

Çoğu vakada (%82) saldırılardan sonra cemaat sayısında değişme olmadığı tespit edilmiştir. Vakaların %12'sinde cemaat sayısının arttığı, sadece %4'ünde azaldığı tespit edilmiştir.

Dayanışma beyanları ile ilgili olarak (Tablo 1), ankete katılan saldırıya uğramış camilerin yönetim kurulu başkanlarının yaklaşık olarak yarısı, diğer cami cemiyetlerinden dayanışma beyanları aldıklarını belirtmiştir (32/68). Ankete katılanlar, 18 vakada komşuların cami cemiyetiyle dayanışma gösterdiğini ifade etmiştir. Yine birçok vakada, "Diğerleri" kategorisi altında, bölgedeki Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları temsilcilerinin cemaatle dayanışma gösterdiği belirtilmiştir. Yaklaşık her beş saldırının birinde belediye başkanları (15) cemiyeti ziyaret etmiş veya yerel sivil toplum örgütleri tarafından dayanışma beyan edilmiştir (13). Ankete katılanların yarısı (%52) dayanışma beyanlarının özel ziyaret şeklinde gerçekleştiğini belirtmiştir. Saldırlara maruz kalan cemiyetlerin yaklaşık beşte biri dayanışma telefonları almıştır.

2018 araştırma yılında sadece iki cami cemiyeti bir kiliseden dayanışma beyanı aldıklarını ifade etmiştir. Küçük bir şehir olan Nordenham'da yaklaşık 900 kişinin katıldığı ve yardım sağladığı bir gösteri düzenlenmiştir.¹⁴ Gösterilen yoğun ilgi, cemiyeti büyük ölçüde motive etmiştir.

Cami cemiyetleri ayrıca sosyal ağlardan mesajlar ve destekleyici e-posta ve mektuplar almıştır. Saldırıların yaklaşık %45'inin basında yer almasına ve olayların bilinmesine rağmen, yerel siyasiler sadece 10 vakada dayanışma göstererek oldukça düşük oranda kalmışlardır.

Cami üyeleri dayanışma mesajları sayesinde kendilerini yalnız hissetmemişlerdir. Cami yönetimleri, bu dayanışma mesajlarının birlik duygusunu artırdığını ve bunun cemaate iyi geldiğini bildirmişlerdir. Bu değerlendirmeler, ankete katılanların ek ifadelerine dayanmaktadır. Ayrıca, yüksek düzeyde bir iç dayanışma gözlemlenmiştir. Buna göre, ilginin büyük bir kısmı yabancı kökenli temsilcilerden ve İslami cemaatlerden gelmiştir. Alman politikacılar veya kilise temsilcileri mağdur cemiyetler için nispeten daha az katılım ve dayanışma sergilemişlerdir.

¹⁴ "Cami saldırısı aydınlatılmadı", NWZ Online, 21.09.2019, https://www.nwzonline.de/wesermarsch/blaulicht/nordenham-verbrechen-in-nordenham-moschee-anschlag-bleibt-unaufgeklaert_a_50,5,3857763716.html# (son erişim tarihi: 15.04.2022)

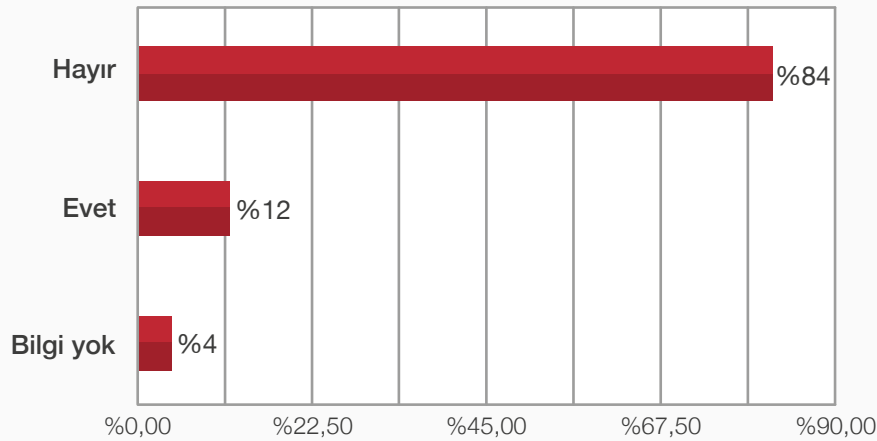
Bir sonraki soru, cemaatin kendisini saldırıdan sonra toplumdan dışlanmış hissedip hissetmediği (Resim 5). Vakaların %84'ünde soruya hayır cevabı verilirken, %12'sinde katılımcılar kendilerini toplumdan dışlanmış hissettiklerini belirtmişlerdir. Dışlanmış hissetmeye sebep olarak polisin vakayı gerektiği kadar veya hiç ciddiye almaması, örneğin İslam karşıtı afişleri hafife alır bir şekilde sadece yırtması vurgulanmıştır. Bazı vakalarda polisin çok az empati kurduğu ve "Sakin olun, bu sadece ilk saldırı" gibi açıklamaların yapıldığı belirtilmiştir. Sosyal olarak dışlanmış hissettiklerini bildiren cemiyetlerin tümü, soruşturma sırasında polisle sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Kendilerini dışlanmış hissetmediklerini belirten cami cemiyetleri ise resmî daireler veya polisle olumlu deneyimler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, resmî dairelerin ve güvenlik güçlerinin

davranışlarının, toplumun aidiyet duygusuyla doğrudan bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir.

Caminin daha önce bir saldırının hedefi olup olmadığı sorulduğunda, ankete katılanların yaklaşık yarısı "evet", diğer yarısı "hayır" yanıtını vermiştir (her biri %48). Diğer anket katılımcıları bu konuda kesin bir bilgi verememiştir.

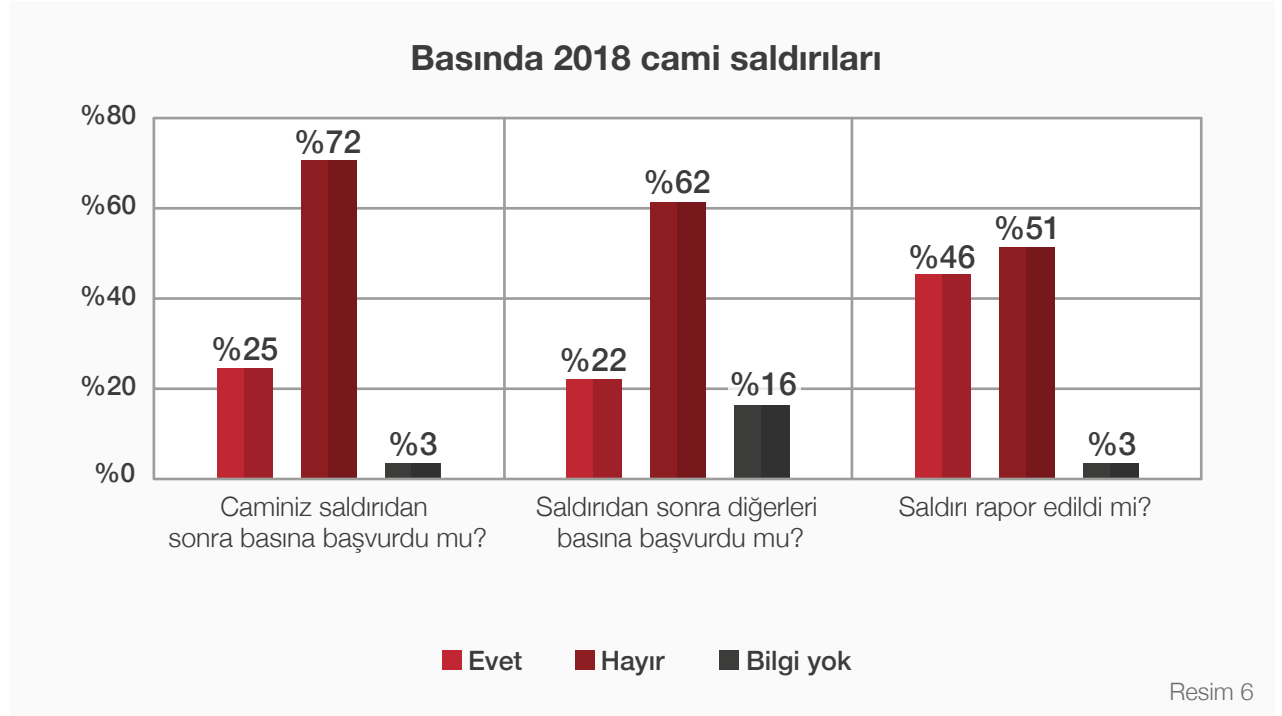
Ayrıca bazı camiler ilk seferde değil, ancak saldırılar sıklaştığında durumu polise ihbar ettiklerini belirtmiştir. Bu, tarafımızca veya diğer kuruluşlar tarafından nihai olarak belgelendenen daha fazla saldırı olduğu varsayımını güçlendirmektedir. Bu nedenle bildirilmeyen vaka sayılarının, tahmin edilenden çok daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Soru: Saldırıdan sonra kendinizi toplumdan dışlanmış hissettiniz mi? (%)

Resim 5

7. Cami saldırıları ve basın

Yerel basın organlarının saldırılara tepkileri de (Resim 6) incelenmiştir. Cemaat idarecilerinin %72'sinin bir saldırıdan hemen sonra basınla temasa geçmediği ve olayı kamuoyuna duyurmadığı tespit edilmiştir. Vakaların %22'sinde, doğrudan ilgili camiye bağlı olmayan veya topluluk tarafından görevlendirilmemiş haricî kişiler olayı medyaya bildirmiş veya vakalar örneğin sosyal ağlarda yayımlanmıştır. Cemiyet üyeleri bunu vakaların %25'inde bizzat kendileri gerçekleştirmiştir. Saldırıların yarısı medyanın ilgisini çekmemiştir. Bu sonuçlar, mağdurların

yerel basına karşı yüksek düzeyde çekingenlik sergilediklerine işaret etmektedir.

Cami idarecilerinin açıklamalarına göre cami saldırılarına en büyük ilgi Almanca yayın yapmayan basından gelmiştir. Bunun nedeni, Alman basınının olaylara ilgi göstermemesi veya cami saldırılarıyla ilgili bilgilerin Almanca yayın yapan basına her zaman aktarılmaması olabilir. Basında yer verilen konular ve iletişim hususlarında her iki tarafın da bazı eksiklerini telafi etmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

8. Soruşturma makamlarıyla iş birliği

Bir sonraki adımda, görüşülen cami idarecilerine, resmî makamlarla olan iş birlikleri sorulmuştur. Ayrıca devam eden soruşturmalardan ne ölçüde haberdar oldukları da tespit edilmek istenmiştir.

66 vakada saldırıların rapor edildiği belirtilmiştir. 2 vaka polise bildirilmemiştir. Bir yanda polisin bu tür vakalarla yeterince kapsamlı ilgilenmediği izleniminin olduğu, diğer yanda ise potansiyel yeni saldırılardan korktukları için gereksiz ilgi çekmek istemedikleri ifade edilmiştir.

Yaklaşık her iki camiden biri soruşturma makamları tarafından ziyaret edilmiş, camilerin beşte biri sadece bir mektup almış ve polis sadece 6 vakada telefonla aramıştır. Ankete katılanların bir kısmı kesin bilgi verememiştir (%17).

Bir diğer dikkate değer bulgu ise 68 vakanın 59'unda hiçbir şüphelinin tespit edilememesi-

dir. Bu rakamın, anket katılımcılarının bazılarının camide kamera olduğunu ve faillerin yüzlerinin net bir şekilde görülebildiğini belirttiği düşünüldüğünde, %88 gibi çok yüksek bir orana denk gelmektedir. Bir vakada eylem failler tarafından kaydedilip internette halka açık olarak yayımlanmıştır. Ancak polis failleri yine de tespit edememiştir.

9 vakada şüphelilerin tespit edildiği belirtilmiştir. Mağdurlara, tespit edilen şüphelilere karşı dava açılıp açılmadığı hakkında bilgi verilip verilmediği sorulduğunda, 5 kişi evet yanıtını vermiştir. Kalan 4 vakada ise savcılık şüpheliler hakkında herhangi bir soruşturma açmamıştır.

Vakalardan birinde (kundaklama saldırısı) birkaç fail için mahkeme kararı mevcuttur. Bu kararlar iki fail için ikişer yıl, iki fail için birer yıl, bir fail içinse üç ay şartlı tahliye olmaksızın hapis cezası şeklinde verilmiştir.

Soruşturma durumuna ilişkin bilgiler	N=68
Polise haber verildi, suç duyurusunda bulunuldu	66
Polise haber verilmedi	2
... vakada şüpheliler tespit edilmedi	58
... vakada şüpheliler tespit edildi	7
Şüpheliler tespit edildi, ... vakada dava açılmadı	3
Şüpheliler tespit edildi, ... vakada dava açıldı	4
... vakada mahkeme kararı var	2

Tablo 4

Hiçbir şey yapmayacakları için polise saldırı hakkında bilgi vermek mantıklı gelmedi.

Genel olarak cami idarecileri soruşturma yapan polis memurlarının çabalarını olumlu olarak değerlendirmişlerdir ancak aynı zamanda iyileştirme ihtiyacı olduğunu da belirtmişlerdir.

Bazı polis memurlarının caminin güvenliğini sağlamak için düzenli olarak caminin önünde devriye geçişler yapmayı ve ara sıra nöbet tutmayı teklif etmesi olumlu olarak değerlendirilmiştir. Diğer cami idarecileri de kendilerine “uygun” muamele yapıldığını bildirmiştir. Ancak cami temsilcilerinin polis memurlarının saldırıyı ciddiye almadıklarının veya hafife al-

dıklarının hissedildiği vakalar da bildirilmiştir. Örneğin bir vakada polis karakolu ile saldırıya uğrayan cami arasındaki mesafe 200 metre olmasına rağmen gelebilecek bir acil durum aracının olmadığı şeklinde mağdurlara cevap verilmiştir. Söz konusu vakada camiye kundaklama saldırısı yapılmıştır. Ölüm tehdidinin söz konusu olduğu bir başka vakada ise polis personel eksikliği nedeniyle kimseyi gönderemediğini ifade etmiştir. Bir cami başkanı, şüphelileri daha çok cemaat içinde arayan polis memurlarının da olduğunu bildirmiştir.

Polis bizimle bizzat temasa geçerek, 24 saat nöbet tutabileceklerini beyan etti.

9. Sonuç ve tavsiyeler

Telefon görüşmelerinin sonuçlarına ve birçok cami saldırısı vakasını destekleyerek elde ettiğimiz deneyimlere dayanarak, aşağıda cami cemiyetleri, siyasiler, polis, kamuoyu ve medya için özet öneriler dile getirilecektir.

Cami cemiyetlerine:

Genel koruyucu tedbirler: Camileri yeterli ölçüde korumak önemlidir. Yapısal duruma bağlı olarak bu, aşağıdaki önlemleri içermektedir:

Camilerde, veri koruma yönetmeliği de dikkate alınarak, avluyu ve giriş alanını veya caminin içini 24 saat boyunca görüntüleyip kaydeden ve kayıtları en az birkaç gün saklayan, teknik açıdan kusursuz, yüksek çözünürlüklü ve gece çekimlerine uygun güvenlik kameraları olmalıdır. Kameralara ek olarak hareket sensörlerinin kurulumu da düşünülmelidir. İlgili camilerin çatı kuruluşları, üreticiler ve güvenlik şirketleri ile çerçeve sözleşme yapabilir. Bu, yeterli özelliklere sahip kameraların uygun fiyatlarla satın alınabilmesini ve profesyonelce kurulabilmesini sağlayabilir.

Yangın durumunda büyük hasarları önlemek için, eğer camide mevcut değilse yangın sensörleri ve güvenli kapılar takılıp, yangın söndürücüler düzenli olarak kontrol edilmelidir. Ayrıca girişlerin önlerine veya iç mekânlarda pencere önlerine kolay tutuşabilen malzemelerin yerleştirilmemesine özen gösterilmelidir (örneğin çöp kutuları, eski giysi konteyneri veya bitkiler/ağaçlar).

Başka bir önlem olarak cemiyetler zemin kattaki pencereleri kontrol etmeli ve bunları, kolay girişi engellemek için parmaklıklarla donatmalıdır. Güvenlik camlarının takılması, camların kırılması yoluyla yangının caminin iç kısmına sıçrama riskini azaltacaktır.

Ayrıca dış cepheye 2 metre yüksekliğe kadar kalıcı grafiti koruması da tavsiye edilmektedir. Böylece karalama ve boya saldırılarında boya daha kolay çıkarılabilir ve yeni bir kat boya sürülmesi önenebilir.

Hareket sensörlü otomatik aydınlatma sistemleri de potansiyel faileri korkutup, olası bir saldırıyı önleyebilir. Ayrıca, avlusu bulunan camilerde en az 1,8 metre yüksekliğinde bir çit, örneğin fırlatılan nesnelerden kaynaklanabilecek maddi hasarları azaltacaktır. Daha geniş alanlarda güvenlik güçlerinin düzenli devriye gezmeleri de önerilir.

Ayrıca her cami cemiyetinin güvenlik önlemlerini düzenli olarak gözden geçirecek bir güvenlik görevlisi belirlemesi de düşünülebilir.

Cami cemiyetleri sigorta sözleşmelerini gözden geçirmelidir. Camilerin sigorta güvencesini yeterince sağlamak adına çatı kuruluşların cami toplulukları için bir çerçeve sözleşme düşünmesi faydalı olacaktır. Sigorta sözleşmelerinin vandalizm (karalamalar, kırık camlar, hasarlı kapılar, yanan çöp kutuları, kirletmeler vb.) ve dış etkilerden kaynaklanan yangınlar nedeniyle oluşan herhangi bir maddi hasar

olması durumunda, mümkün olduğu kadar çok saldırı türünü kapsamasına dikkat edilmelidir.

Ayrıca tüm cami cemiyetlerinde yangından korunma ve kaçış yolları gibi bina güvenlik önlemleri optimize edilmelidir. Tüm boşlukları kapatmak adına mevcut önlemler için de uzman görüşü alınmalıdır. Burada da eyalet veya federal birlikler koordinatör rolü üstlenebilir.

Bir saldırı sonrasında: Saldırıdan sonra öncelikle polise haber vermek ve binaya girmemek önemlidir. Polise haber verildikten sonra cami başkanı ve ilgili çatı örgütü saldırıdan haberdar edilmelidir. Cemaat üyeleri ve görgü tanıklarından aşağıdaki soruları ele alan bir protokol hazırlamaları istenmelidir:

- Ne zaman yaşandı? (tarih, saat)
- Kimler gördü?
- Nerede yaşandı?
- Ne oldu?
- Kimin başına geldi?
- Nasıl oldu?
- Hangi suç motifinden şüpheleniliyor?
- Olayın cemiyet için sonuçları nelerdir?

Polisle görüştüktan sonra, mektup ve görüntü gibi deliller çoğaltılmalı ve mümkünse haricî olarak depolanmalıdır. Parmak izi tespitini sağlamak/zorlaştırmamak için suç delillerine (mektuplar vs.) gereksiz yere dokunulmamalıdır. Kanıtlar toplandıktan sonra ve polisin onayıyla, başlangıçta yalnızca cami idarecileri binaya girmeli ve sigorta için binaların fotoğraflarını ve videolarını çekip, bunları harici olarak kaydetmelidir. Ancak bu işlemlerden sonra polise danışılarak etraf toplanabilir.

Polisle iş birliği yapmak ve saldırı hakkında suç duyurusunda bulunmak çok önemlidir. Bununla beraber, hukuki hakları da iyi bilmek gerekir. Faaliyet ekiplerinin, yanlarında örneğin bilgisayar ve dosya götürmelerine izin verilip verilmediği kontrol edilmelidir. Yönetimden biri soruşturmaları takip etmeli ve soruşturmanın mevcut durumunu bilmelidir.

Caminin bağlı olduğu çatı örgütü, #brandeilig ve diğer önemli kuruluşlar olay hakkında bilgilendirilmelidir. Ayrıca saldırı, örneğin bir basın açıklaması veya sosyal medya aracılığıyla kamuoyuna açıklanmalıdır. İbadethanelere yapılan saldırıların sıklaşması karşısında cami cemiyetleri çekingen tutumlarını yeniden gözden geçirmeli ve medyaya daha sık başvurmalıdır.

Siyasete tavsiyeler

Cami saldırılarının sayısı giderek artmaktadır. Camiler çok boyutlu düşmanlıklara maruz kalmaktadırlar. Soruşturma yürüten polisten alınan bilgilere veya saldırıya uğrayan camilerin idarecilerinin ifadelerine göre saldırganlar aşırı sağcılardan İslam düşmanlarına, ırkçılardan terör örgütü PKK sempatanlarına kadar çeşitlilik göstermektedir. Ayrıca bu çalışma, çeşitli aşırılık yanlısı grupların düşmanlıkları nedeniyle, camiler için risk potansiyelinin gelecekte de var olacağı ihtimalini ortaya koymuştur. Kundaklama saldırıları da dâhil olmak üzere cami saldırılarının çoğunda fiziksel şiddetle tehdidin söz konusu olduğu veya şiddet uygulandığı düşünülmüşse, tehlikenin ciddi olduğu ve daha da artabileceği varsayılmalıdır. Bu nedenle siyasetler de bu soruna dikkat etmeli ve bu olumsuz gelişmeyi engellemek için aktif olarak çalışmalıdır.

Cami saldırıları günümüzde federal düzeyde dikkat çekmektedir. Bir yandan bu, başta “Die Linke” (Sol Parti) partisinden gelen düzenli soru önergelerinden ve federal hükûmet tarafından verilen cevaplardan görülmektedir. “Bündnis 90/Die Grünen” partisi de (Birlik 90/Yeşiller) cami cemaatlerine yönelik için potansiyel tehlikeleri tekrar tekrar gündeme getirmektedir. Ayrıca bireysel olarak milletvekillerinin konuşmalarında da konuya değinilmektedir. Öte yandan geçmişte Federal İçişleri Bakanlığı temsilcilerinin İslami cemaatlerin temsilcileriyle düzenli şekilde bir araya gelerek, cami saldırıları konusunu ele aldıkları bildirilmiştir.¹⁵

Federal düzeyde görülen hâlihazırdaki ilgi, camileri desteklemek için en kısa zamanda somut adımlara dönüşmelidir. Araştırmamız çerçevesinde yaptığımız görüşmelerde cami cemiyetlerinin artık kendi güvenliklerini sağlamak adına, örneğin güvenlik kameraları kurarak veya mevcut kameraları modernize ederek birçok önlemi kendilerinin aldığı ortaya çıkmıştır. Ancak her caminin iyi bir güvenlik donanımı için gerekli finansmanı zamanında toplayabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle federal hükûmet ve eyalet hükûmetleri durumun farkında olmalı ve gerektiğinde bu cemiyetleri uygun fonlarla desteklemelidir.

Bu girişime, ilgili camilere yönelik güvenlik önlemlerinin açıklandığı atölye çalışmaları eşlik edebilir. Federal hükûmet ve eyalet hükûmetleri arasındaki iş birliği burada büyük fayda

sağlayacaktır. Bu etkinlikler kiliselere, sinagoga vs. açık olmalıdır. Bu sayede her kuruluş birbirinin tecrübesinden faydalanabilir.

Ayrıca, parti bağlantılı vakıflar, ibadet yerlerinin güvenliği konusunu yıllık düzenledikleri etkinliklerin ana konularından biri yapabilirler. Bu şekilde konunun ilgi görmeye devam etmesi ve böylece alandaki gelişmelerin ele alınabileceği bir ortam oluşturulması sağlanabilir.

En önemli hususlardan biri de siyasi olarak sorumlu her kişi veya kurumun, açıklamalarının İslam, Müslümanların günlük yaşamı ve camiler üzerindeki olası etkilerinin farkında olması gerektiğidir. İslam ve Müslümanlar geçmişte sıklıkla siyasi tartışmaların konusu olmuştur. Bu tartışmaların bazıları, bir bütün olarak İslam düşmanlığının desteklenmesine veya güçlendirilmesine katkıda bulunan olumsuz, genellemeci ve suçlayıcı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Siyasi söylemlerle, çoğu zaman Müslümanların büyük bir bölümünün, hatta tamamının sorunlu olduğu izlenimi oluşturulmaktadır. Genelleyici, suçlayıcı, şüphe uyandırıcı ifadelerin sorumluluk sahibi siyasilerin kelime haznelerinde yeri olmamalıdır. Siyasiler Almanya’daki Müslümanların şu anda en çok ayrımcılığa uğrayan kesimlerden biri olduklarını ve her gün saldırılara maruz kaldıklarını bilmelidir. Bu gerçek çeşitli kuruluşlar tarafından da doğrulanmaktadır. Azınlıklar, kendilerini sağ cenaha sevdirmek için çabala-yan siyasilere malzemesi olmamalıdır.

¹⁵ “İslam karşıtlığına karşı birlikteyiz” İslamiQ, 25.10.2016, Web: <https://www.islamiq.de/2016/10/25/gemein-sam-fuer-ei-nen-gesellschaftlichen-zusammenhalt/> (son erişim tarihi 15.04.2022)

Federal siyaset için söylenenlerin çoğu, eyalet siyasetiyle iş birliği içinde uygulanabilir ve uygulanmalıdır. Ancak özellikle eyalet siyasetinde cami saldırılarına ilişkin farkındalık henüz yeterli seviyede değildir. Parlamentodaki soru önergelerinde konu neredeyse hiç tartışılmaktadır. Eyalet siyasetinin camilere federal siyasetten daha yakın olduğu düşünüldüğünde, cami saldırılarına olan bu zayıf ilgi şaşırtıcıdır. Ayrıca bu saldırılar doğrudan Eyalet Polis İdaresi'nin sorumluluk alanına girdiğinden, bunların eyalet siyasetiyle ilgisi çok açıktır. Eyalet politikası bu sorunu çözmelidir. www.brandeilig.org adresindeki cami saldırılarına ilişkin istatistikler Baden-Württemberg, Hessen, Aşağı Saksonya ve Bavyera gibi büyük eyaletlerde ve aynı zamanda Berlin'de ciddi adımlar atılması gerektiğini göstermektedir. Tam da eyalet siyaseti camilere daha yakın olduğundan, saldırılardan sonra eyalet politikacılarının saldırılara maruz kalan camilerle dayanışma sergilemesi gerekli ve aynı zamanda önemli bir sinyaldir.

Eyalet politikacıları camilere erişimi en kolay olan siyasi kesimdir. Araştırmalarımız cami saldırılarından sonra eyalet politikacılarının dayanışma sergilediklerini, örnek teşkil edecek şekilde yardım ve destek sunduklarını göstermiştir. Ancak saldırılara verilen bu tür tepkilerin yaygın olduğunu söylemek mümkün değildir.

Soruşturma makamlarına tavsiyeler

Saldırıların sonrası polisin çalışmaları genel anlamda olumlu olarak değerlendirilmektedir. Ancak cami cemiyetleri ile iletişimin hâlâ iyileştirilmesi gerekmektedir. Aşağıda bununla ilgili

birkaç örnek verilmiştir: Özellikle hafta sonları camilerde her zamankinden daha fazla insan bulunur. Bu nedenle cemiyetlerin yönetimleri bir tehditten zamanında ve yeterli ölçüde haberdar edilmelidir. Örneğin bir tehdit durumunda cemaate arka plan bilgisi verilmeden cami önüne devriye arabasının yerleştirilmesi yeterli değildir. Hessen'de böyle bir vaka yaşanmıştır. Polis "önlem olarak" bir caminin etrafında daha sık devriye gezmiş ve caminin o gün kapalı tutulmasını istemiş ancak bir e-postada bölgesel bir tehlike olmadığını belirtmiştir. Bu durum toplumda ve özellikle çocuklarda korku ve belirsizliğe yol açabilmektedir. Genel olarak camilerle iletişime geçilirken daha fazla inisiyatif gösterilmelidir.

Ayrıca görevlilerin vakaları tüm yönleriyle araştırması önemlidir. Garip bir şekilde failerin hâlâ ilk önce cami bünyesinde arandığı durumlarla karşılaşmaktadır. Siyasi motivasyonlu suçlar erken aşamada engellenmelidir. Bu konu, polis eğitimi sırasında daha derinlemesine ele alınmalıdır. Örneğin Müslüman karşıtı ırkçılığı eğitime dâhil etmek ve buna daha çok odaklanmak tavsiye edilebilir.

Yetkililer saldırıları önemsizleştirmeye katkıda bulunabilecek açıklamalardan da kaçınılmalıdır. Cemiyet üyelerinin psikolojik durumu ve endişeleri göz ardı edilmemelidir. Kurumlar içinde kültürlerarası yetkinliği geliştirmenin veya uygun şekilde eğitilmiş personel görevlendirmenin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Özellikle çok sayıda vakada hiçbir şüphelinin tespit edilememesi de dikkat çekici bir durumdur. Cami yöneticilerinin ifadelerine göre, itiraf mektupları ve video kayıtlarının bile mevcut

olduğu düşünüldüğünde bu anlaşılması zor bir durumdur. Soruşturmalar neticesinde aydınlatılma oranının düşük olması diğer saldırganlar üzerinde motive edici bir etki oluşturabilir. Bu endişe ciddiye alınmalıdır. Bu düşük başarı oranının sebepleri daha yakından araştırılmalı ve araştırma sonuçları cemiyetlerle paylaşılmalıdır.

Medya mensuplarına tavsiyeler

Medya mensupları Müslümanlar ya da İslam hakkındaki haberlerinde, görsel ya da yazılı olarak Müslüman karşıtı anlatılara başvurmadıklarından emin olmalıdırlar. Bunun yerine kamuoyu ve sivil toplum, Müslüman karşıtı ırkçılık sorunu konusunda bilinçlendirilmeli ve kamuoyuna ulaşması için cami saldırılarına daha fazla yer verilmelidir. Bu muhtemelen cami saldırılarının kamuoyunda daha güçlü bir şekilde kınanmasına ve daha az önemsizleştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu anlamda örneğin mağdurların kendilerini daha sık ifade etmeleri faydalı olabilir.

Camilere yönelik saldırılar artık basında daha sık gündeme getiriliyor olsa da incelenen dönemde basında çıkan haberlerin oranı oldukça düşüktür: Medyada cami saldırılarının yarısından biraz azı yer almıştır. Medyada genellikle sadece ciddi maddi hasarın meydana geldiği ve şiddet kullanılmış veya şiddet tehdidinde bulunulmuş olan saldırılara yer verilmektedir. Nispeten daha az maddi hasarın olduğu saldırılar ise basın tarafından görmezden gelilmektedir. Bu durum bir sorun olarak kabul edilmelidir. Çünkü camilere yapılan saldırılar, verilen zararın boyutu ne olursa olsun, bütün bir cemaate veya topluma yönelik gerçekleştiril-

rilmiş bir saldırı olarak değerlendirilmelidir. Bu tür saldırıların hedef objesi binalar olmakla birlikte, saldırılar genellikle cemaatlerdeki dindar kişilere veya topluma ve toplumun inançlarına yöneliktir. Bu nedenle, saldırının hedefindeki objenin ve oluşan maddi hasarın yanı sıra saldırıdan etkilenen grup da haber değerine yönelik değerlendirmeye dâhil edilmelidir.

Saldırılar medyaya yansımakça, mevcut tabloda daha da kötüye giden gelişiminin tespit edilemeyeceği dikkate alınmalıdır. Nitekim görüşüm olduğumuz cemiyet temsilcilerinin büyük çoğunluğu geçmişte saldırıya uğradıklarını belirtmiştir. Basında çıkan haberler cami saldırılarındaki niteliksel ve niceliksel gelişmeleri izlemek için önemli bir kaynak olabilir. Bu nedenle, her saldırının basında yer alması önemlidir.

Ayrıca medyanın cami saldırılarına olan ilgisinin birkaç gün sonra kaybolmaması da önem taşımaktadır. Araştırmamız, saldırı anının ötesinde, cami saldırılarının orta ve uzun vadeli işlenmesinin birçok açıdan önem arz ettiğini göstermiştir. Örneğin soruşturmaların sonuçları bu manada zikredilebilir. Bazı cami temsilcilerine göre saldırganların yakalanmaması veya cezalandırılmaması cemaatteki güvenlik duygusunu etkilemektedir. Bu nedenle basın, saldırıdan haftalar sonra bile soruşturmanın durumunu takip etmelidir.

Ayrıca, mala verilen zararın giderilmesi söz konusu olduğunda veya sigorta şirketi ile sorunlar yaşandığında cami cemiyetlerinin genellikle yalnız bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu da toplumun ilgisini çekme adına basının rol oynayabileceği bir sorundur.

Bazı durumlarda, saldırıya maruz kalan cami cemiyetlerinin temsilcileri proaktif olarak basına başvurmamıştır. Bunun kesin nedenleri gelecekte araştırılacaktır. Cami cemiyetlerinin temsilcileri her saldırıyı hem polise hem de medyaya bildirmelidir. Bu anlamda cami yönetim kurullarının daha güçlü bir şekilde bilinçlendirilmesine de ihtiyaç vardır.

Kamuoyuna

Kamuoyu Müslüman karşıtı ırkçılığın arka planı, sağcı popülist tartışmaların etkisi ve bunlarla nasıl başa çıkılacağı konusunda daha fazla bilgilendirilmelidir. Bugünlerde camilerle ilgili birçok haber yapılırken, ne yazık ki bunların genellikle olumsuz ve çok genelleştirici bir mahiyette olduğu görülmektedir. Farklı bakış açıları sağlamak önemlidir. Bu, sivil toplum aktörlerinin genelleşici ve taraflı haberlerden etkilenmek yerine camileri ziyaret edip onları daha yakından tanımaya çalışmaları durumunda başarılabılır. İlişkileri sağlam temellere oturtma fırsatı daha ciddiye alınmalıdır.

Ayrıca, kamuoyuna etki eden aktörlerin saldırılardan ve ırkçılıktan etkilenen cemiyetlerle

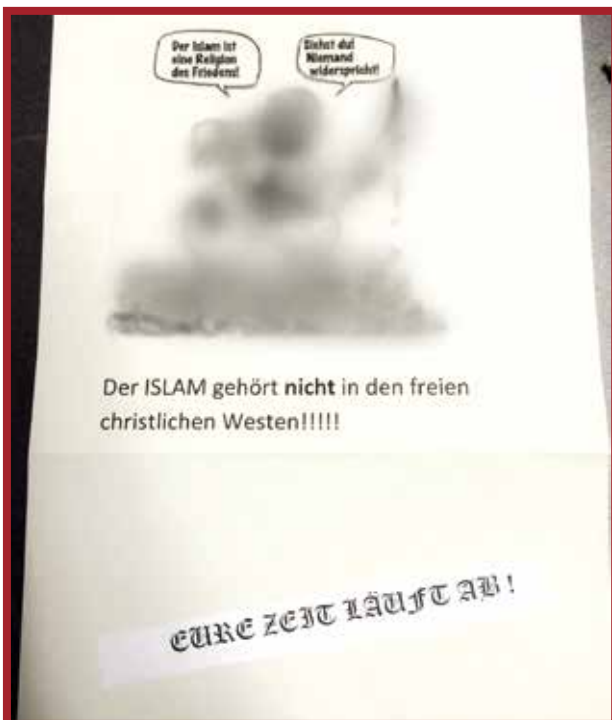
dayanışma göstermeleri ve grup odaklı düşmanlığa karşı sağlam bir duruş sergilemeleri tavsiye edilir.

Özellikle bir saldırıdan sonra yerel cami cemiyetlerini ziyaret etmek doğal bir tutum hâline gelmelidir. Cemaatlerin arkasında duran, destek ve varlık sergileyen güçlü bir toplum, daha fazla saldırının önlenmesine yardımcı olabilir.

Zor günlerde dayanışma sergilemek, mağdur cami cemiyetleri için önemli bir işarettir. Komşulardan, cemaatlerden ve derneklerden gelen dayanışma beyanları, onlara unutulma ve dışlanma hissi değil, toplumun bir parçası olma duygusu verir. Bu aynı zamanda bir toplumda saygı ve kabulün işareti olacaktır. Ayrıca bu tür tepkiler saldırganlara kutuplaştırma ve çatışma yaratma amaçlarının meyve vermediğini gösterecektir. Dayanışma beyanları, saldırganlara toplumda şiddet kullanarak dışlama ve kutuplaştırma hedeflerinin hiçbir yeri olmadığını ve işe yaramadığını açıkça gösteren önemli işaretlerdir. Buna ancak barış ve birliktelik arzusunda olan bir toplum aktif katkıda bulunabilir.

10. Fotoğraflar

11. Kısaltmalar

ADÜTDF - Almanya Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu

BA - Federal Kriminal Dairesi

DİTİB - Diyanet İşleri Türk İslam Birliği

İGMG / İslamrat - İslam Toplumu Millî Görüş / Almanya İslam Konseyi

KRM - Almanya Müslümanlar Koordinasyon Konseyi (Almanya’da faaliyet gösteren altı İslami cemaatten oluşan bir konseydir. Mart 2007’de kurulmuştur. Konsey, Almanya’da 2000 civarında camiye temsil ettiklerini beyan etmektedir.)

PKK - Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistanê) - Avrupa Birliği, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri ve çok sayıda devlet tarafından terörist örgüt olarak tanınmaktadır.

PMK - Siyasi Saiklerle İşlenen Suçlar

PYD - Demokratik Birlik Partisi (Partiya Yekîtiya Demokrat) - Kendi tüzüklerinde de ifade ettikleri üzere, PKK’nın Suriye yapılanmasıdır. (Seyder, Ferhad İbrahim, 2017)

ZMD - Almanya Müslümanlar Merkez Konseyi

#brandeilig, ayrımcılıkla mücadele derneği FAIR International inisiyatifidir.